

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל, טל: 03-9097022

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

עשירית האיפה (ה. יא)

מובא במדרש יאור האפילה לרבינו נתנאל בן ישעיה זצ"ל על פסוק זה, וז"ל: התבונן במה שציותה התורה הטהורה, שהקלה על החוטא כדי שיתקרב אל התשובה ולא יהא טורח בכך כדרך שטורחים עובדי האלילים, כאמרו (דברים יב. לא) 'כי גם את בניהם ואת בנותיהם ישרפו באש לאלוהיהם', וכגון שמטריחים עצמם כומרי הנצרים מרובי הצומות והעונשים המוזרים. אבל תורת ה' הרי היא משיבת נפש, והשב מחטאו מקריב מעט מן הסולת המצוי אצל כל אדם, עכ"ל.

לא לחינם אמר המדרש 'התבונן'. טבע האדם שמחפש הוא את החיים הקלים ובורח מעמל וטורח. גם מלא הוא בעוונות וחטאים אם בשוגג וכי, וכפי שאומרים אנו בוידוי ביום הכיפורים וחטאתינו רבו מלספור וכי. וכיון שחפץ ה' בתשובתם של רשעים ואינו חפץ במיתתם, ע"כ אומר המדרש, **התבונן**, תן דעתך, שהי' אלודיך חפץ שתהא קרוב אליו ולכן **הקלה התורה בתשובה** בדבר קל שאין בו עמל וטורח. על אף שהשכל הישר מורה להיפך, כי החוטא קלקל הרס והחריב בעולמות העליונים, וא"כ היה עליו מצד הדין לעמול רבות בכדי לתקן פשעו.

ובאמת עלינו להתבונן ולחקור למה לא דרשה התורה, שיתקן את אשר קלקל ויקבל עונש וצער כפי שהשכל הישר מורה?

אך אם נבין היטב מהי תכלית עולמינו יובן הכל ממילא. בכל יום ויום אנו אומרים פעמיים, על כן נקוו לך ה' אלדינו לראות מהרה בתפארת עוזך וכי, **לתכן עולם במלכות שדי, וכל בני בשר יקראו בשמך וכי**. א"כ תכלית העולם לכוננו במלכות ה' שכולם יכירוהו ידעוהו וכי. וכיצד זה יתקיים? רק כאשר האדם ממליך עליו את שם ה'. א"כ המטרה היא לא להעניש את האדם או שהוא יבנה את אשר הרס, אלא **המטרה היא המלכת ה'** וברגע שמביא קרבן ואפילו קטן הרי הוא בזה השיג את המטרה המלכת ה'. ומה שקלקל והרס, אם עשה תשובה מאהבה, נהפכין לו עוונותיו לזכיות כמובא בספרי חז"ל. ולמה? כי תבוא האם ותקנח צואת בנה. כלומר, ברגע שהאדם עושה תשובה, הרי הוא חוזר להיות בנו של הקב"ה, וכמו שהאם מקנחת צואת בנה, כן אבינו שבשמים מוחה פשעינו.

ומזה נלמד לחיינו הן לחינוך ילדינו והן לחינוך תלמידינו. 'אין העונש המטרה, אלא אמצעי למטרה שהיא התשובה' שיבינו את אשר חטא ולא יחזור לסורו. וע"כ אין ענין להעניש עונש שיצער ויכאיב את הילד, אלא שילמדוהו שמעשהו אינו טוב ויחזור בו מאן ולהבא. ואם הוא הבין זאת כבר בתחילת הענשה, אין צורך שימשיך לרצות את כל עונשו.

וליתר ביאור נכתוב בס"ד דוגמא: ילד שמציק לאחיו בשעת משחק וע"כ הוריו אמרו לו, תכנס לחדר ותשחק שם לבדך היות ואינך יודע לשחק עם אחיך. **אין ענין שהוא יסאר שם הרבה זמן**. אלא אפילו אם לאחר זמן מועט מאוד ניגש הוא להוריו ששב בתשובה. יאמרו לו הוריו, אם כבר הבנת איך משחקים עם אחיך, תיגש ותשחק עם אחיך ותוכיח לכולם שאכן הבנת.

דוגמא נוספת: ילד גדול שמבין, שלא שמר על נקיות הפה. אין ענין לתת לו עונש שיצטער ממנו. אלא עדיף לתת לו ללמוד ולשגן בע"פ מאמרי חז"ל העוסקים במעלת קדושת הפה ובחומרת ניבול הפה, בכדי שע"י זה יבין את שעשה וממילא יגיע למטרה היעודה.

וכשם שהקרבנות של חטאות ואשמות הן קרבין על המזבחות בבית ה' מקום השראת השכינה, ולא בשום מקום אחר. כך גם אנו לאחר שהילד הגיע למטרה ועשה תשובה, עלינו לקרבו אלינו ולפרגן לו על זאת רבות בקול מצהלות. שאם יראה כמה שמחה שמחים בו כאשר מתחרט ועושה תשובה. לא יפחד ולא יחשוש להבא, אלא אדרבה יזדרז ויהיה לו קל לעשות תשובה אם יחטא ח"ו עוד. ויה"ר שלא נחטא... לעולם...

פניני הלכה

ברכה על מצה וחצי בליל הסדר

גמרא פסחים (קט"ו:) לחם עוני, עני כתיב, מה דרכו של עני בפרוסה אף כאן בפרוסה, ע"כ. ובברכות (ט"ז:) אמר רב פפא הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלימה ובוצע. מאי טעמא. לחם עוני כתיב, ע"כ. וזה לשון הרמב"ם (פ"ח מהלכות חמץ ומצה) ולוקח שני ריקין וחולק אחד מהן ומניח פרוס לתוך שלם ומברך המוציא לחם מן הארץ. ומפני מה אינו מברך על שתי ככרות שלימים כשאר ימים טובים. משום שאמר לחם עוני, מה דרכו של עני וכי, עכ"ל. וכ"כ רבו הרי"ף, והרשב"ץ וירבינו יונה, וכ"כ הרד"א משם י"ב נטרונאי ויר"י אבן ג'אית. וירבינו הא"י גאון כתב שכך היה המנהג בזמנו בכל העולם. וירב שרירא גאון כתב שזוהי הלכה רווחת בכל מקום. וכתב הימגיד משנה' שזוהי דעת רוב י'האונים ושכן פשט המנהג. וכן הוא מנהגינו (הבלדי) כמבואר ב'עץ חיים' למהרי"ץ צוקל. וכתב מהר"י רצאבי שליט"א ביפרי עץ חיים שם וב'שע"ה' (סי' צ"א ה"ט"ו) שזהו מנהג הבלדי בליל הסדר וגם חלק מהשאמי בשאר ימות חול המועד (עיון כ"ז באורד בעץ חיים ובפרי עץ חיים שם)

מחאה נמרצת!!

כנגד האי" איש בישא דמחזיר רעה תחת טובה והרים יד בקודש לבחות ולחלל את כבוד התורה מו"ד ועט"ד זשיא המוסדות' מרן הגאון הגדול רבי יצחק רצאבי שליט"א תורה תורה חגרי עק והנקמי ממבזייך

מצודת לזאת מחאה נמרצת

מרבני הקהילה

הרה"ג חיים צדוק שליט"א
רב ק"ק כנסת הגדולה

מעלת הקרבת הקרבנות וייחוד הלב המביא לכך

פתרונות לשבת 'ויקהל-פקודי'
אחודה חידה! ננגאה שידע את כל התורה ונענש ששכח שאת הארון נושאים בכתף ופרץ ה' בעזא ומבא דרש זה ע"פ יעש בצלאל את הארון (אור האפילה) הזוכה בהגרלה: מי שהכל שלו.
מי בתמונה? הרב חיים עראמי זצ"ל.
הזוכה בהגרלה: נהוראי סולימן.

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מו בהמה מן הבקר ומן הצאון" וגוי.

ביאוצר המדרשים העלה מדברי רבנו דוד ענדי זתע"א ב"מדרש הגדול" וזהו תורף דבריו: מה נשתנה שור וכשב ועז, שאין כשר לקרבן אלא הן. לפי שהן נדכין ושפלים כדברי יהודה בן סימון דאמר בשם רבי יוסי בר נוקראי - שור שנרדף מפני ארי, כבש מפני הזאב, עז מפני נמר. אמר הקב"ה אל תביאו לפני קרבן מן הרודפין אלא מן הנרדפין. הדא הוא דכתיב "זבחי אלדיים רוח נשברה" (תלים נא, יט). ע"כ מדברי המדרש.

יש להתבונן בס"ד בדברים אלו דמצד אחד חזינו שיטנו צורך לאדם להקריב קרבן באפשרויות שונות כגון נדר, נדבה או חלילה לאחר חטא וכי' וזוה אמרה התורה הקדושה שיביא שור, שה כשבים ושה עיזים ונבחרו אלו להיות רדופים ולא רודפים אי"כ חזינו שהקרבן הינו דבר הכרחי.

משא"כ בסיום דברי המדרש הביא רבנו דוד ע"ה לדברי המלך דוד ע"ה "זבחי אלדיים רוח נשברה" זאת אומרת שהזבח החשוב שהינו לרצון קמיה קוב"ה זהו ה"רוח נשברה" של האדם (וזכרנו בס"ד שפעם נוכחנו בעצרת הספד ברה"ע שבה הזכיר מו"ר הגר"ש קורח שליט"א ענין זה ומעלתו של האדם כשרוחו נשברה עד שנשנק גרונו של הרב שליט"א מדמעות באותו מעמד) ובהפטרות פרשת זכור קראנו לדברי שמואל שאמר לשאול המלך ע"ה "הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אלים" וגם בזה רואים אנו שוב למעלת האדם אשר שובר ליבו לפני בוראו וזהו הדבר הנעלה ביותר. אי"כ יש לידע מדוע איפא נצרכים אנו למעשי הקרבנות הנ"ל.

והנראה בס"ד לבאר זאת ע"פ מה שראיתי שהקשה רבינו יהודה גיזפאן זתע"א בספרו "מנחת יהודה" עה"פ "אדם כי יקריב" וגוי שכותב הרב זצ"ל משם רבינו משה אלשיך זתע"א ששם "אדם" הוא המשובח משאר השמות (גבר, אנוש, איש). ואי"כ למה יתארוהו הכתוב כאן בשם של שכן, מאחר שהביא קרבן על חטאתו אשר חטא, והלא כתיב "הנה שמע מזבח טוב".

ומיטב שם הרב זצ"ל בענותותו הגדולה בזה"ל: ושמה יש לומר שראוי והגון לתארו בשם של שכן שהוא תואר "אדם", יען כי הודה על חטאתו ולא בוש מבני אדם הרואים אותו מביא קרבן. כי בזה מוכח בודאי שהוא ירא חטא וניחם על הרעה אשר עשה ולא חש לכבודו מפני הרואים כי תגלה חרפתו בקהל. **וזוה** שרמז הכתוב בזה באומרו "אדם" בניגון רביעי, שהוא כמרים קול ואומר למה תואר בשם אדם שהוא שם של שכן, מטעם "כי יקריב מכם", שהשפיל עצמו ולא חש לכבודו כמדובר. וזהו אומרו מכם, מלשון "ואם מד הוא מערכך" שהשפיל עצמו ולא חש לכבודו וכי, יעו"ש.

ועפ"ז יתבאר הענין בס"ד דבאמת העיקר באדם הוא שבירת ליבו וכלשון המשך הפסי "לב נשבר ונדכה אלדיים לא תבזה" אמנם קנין לעשות מעשה המוכיח זאת שהינו ניחם על רעתו וכדי וע"כ באה הקרבת הקרבן אשר מגיע מבעי"ח שפלים ומעשה זה מסמל את שבירת לבו. **יצא** איפא, שמעשה הקרבן מבטא את תחושת הלב ובכה"ג הלב הוא העיקרי ומעשה ההקרבה הינו קְשֵׁי. וע"כ ראוי הוא לכינוי "אדם" שהוא המשובח מכל השמות.

אמנם גם במקרה שעדין ליבו בל עמו ואינו שלם בתשובתו בכל אופן עצם הקרבת הקרבן מעוררת את לבו ליראה את ה' הנכבד והנורא וכעין מה שכותב רבינו הרמח"ל זצוק"ל ב"מסילת ישרים" סוף פ"ז (בביאור חלקי הזריות) וז"ל לעניינינו - ואמנם כבר ידעת שהנרצה יותר בעבודת הבורא יתברך שמו הוא חפץ הלב ותשוקת הנשמה וכי'. ואולם האדם אשר אין החמדה הזאת לוחטת בו כראוי, עצה טובה היא לו שידרזו ברצונו כדי שימשך בזה לְשֵׁי. **והחמדה** בטבע. כי התנועה החיצונה מעוררת הפנימית וכי'.

רואים מכאן, אחי היקרים, גדל מעלת כוונת הלב וההתבוננות באשר האדם עושה בכדי שיהיה לתכלית רצון הבורא יתברך וזוהי הדרך המעולה ביותר בכל דבר וענין. **אמנם** גם אם אין הוא מצליח בכך, אל ירפו ידיו. שמעשה המצוות יפעלו גדולות ונצורות בקרבנו ויזכה להבין ולהשכיל ליחד לבו לכבוד השי"ת.

נכתב בס"ד לזכות ולע"נ סבתי היקרה מרת גליה ב"ר יהיא גיאת פנחס (לזי' ע"ה שנלב"ע י"ח באדר ה'תשע"ה תנצב"ה)

למי פותחין את הרקיע? ולמה?
התשובה במדרשי תימן
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

ברכת
יישר כח גדול
לכל ההורים שהגיעו
להרצאה
'חנוך לנער ע"פ דרכו'
השניה בסדרה,
יה"ר שנראה פרי
בעמלינו, אכ"ר.
הצב"י אליהו נהרי יצ"ו
הרצאה ג' בל"ג אחר החגים

מהנעשה בת"ת

מתכוננים לפסח...
מכינים מצות

לרפואת
אבנר בן יפת
בתוך שכחע"י

ניתן להקדיש את העלון להצלחת, לרפואת, לעילוי
נשמת.

לפרטים במזכירות הת"ת: 03-9097022.

מחידושי רבותינו

ויקרא אל משה (א. א.)

פירש רש"י ז"ל, קריאה לשון חבה וכי'. ואם כן למה נכתב אל"ף זעירא? ושמא יש לומר שלא היתה חבה בשלימות מאת השם יתברך, כי לא היה רצונו יתברך לעשות משכן במדבר בחוצה לארץ לשכון כבודו שם, אלא היה רצונו יתברך להכניסם לארץ מיד אחר שלושה ימים, ויבנה בית המקדש בארץ הקדושה מכוון כנגד של מעלה. ומאחר שכביכול משה גרם כל זה בקבלו ערב רב שענשו העגל, וגרם העוון שיענשו משכן שהוא תיקון להם, כנודע כל זה מרבותינו זכרונם לברכה. לזה נתב אל"ף דויקרא זעירא, להורות שלא היתה חבה בשלימות. ומה גם למה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שנכתב אל"ף זעירא לרמוז לחלק אחד שנשתייר למשה מאלף חלקים, כמו שיבוא בסמוך (בספרו שם).

ויקרא אל משה (א. א.)

לזשיק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

מהליכות אבותינו

השמייעני את קולך'

ב'מדרש רבה' (שלהי שיה"ש) מובא: כשישראל נכנסים לבתי כנסיות וקורין קרית שמע בכיוון הדעת בקול אחד בדעת וטעם אחד, הקב"ה אומר להם 'היושבת בגנים' (שם ח. יג), כשאתם קורין חברים, אני ופמליא שלי ימקשיבים לקולך השמייעני. אבל כשישראל קורין שמע בטרורף הדעת, זה מקדים זה מאחר, ואינם מכוונים דעתם בקרית שמע, רוח הקודש צוחת ואומרת 'ברח דודי וזמה לך לצבי, לצבא של מעלה הדומים לכבודך בקול אחד בנעימה אחת. על הרי בשמים, בשמי השמים העליונים, ע"כ.

וכן מבואר ביזוהר הקדוש (פרשת תרומה) באריכות יעו"ש.

וכן נהגו אבותינו לקרוא את קרית שמע וכן להתפלל את רוב התפילה שאינה ברכות אלא פסוקים וזמירות, יחד בקול אחד ורם, לא זה מקדים זה מאחר. ואפילו את שאר הלימודים שהיו לומדים ומשננים היו לומדים יחד בקול רם ובנעימה, כגון: שניים מקרא ואחד תרגום, כאשר אחד קורא פסוק וכולם חוזרים אחריו והוא מתרגמו, וכן ע"ז הסדר את כל הפרשה. וכמו"כ את לימוד המשנה והגמרא הרמב"ם והשו"ע ועוד, כולם היו שונים יחד ולאחר מכן הרב היה חוזר ומבאר.

בדרכיהם אתהלך...

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

לאחד מתלמידי הרב חיים סנואני זצ"ל היה בן קטן שהיה בריא ומפותח מכל הבחינות, אלא שהתאחר בדיבורו מאוד. עובדה זו ציערה את בני הבית, שלא תמיד הצליחו להבין מה הן דרישותיו של הפעוט, וכתוצאה מכך הרבה הבן למרר בבכי. מידי פעם בפעם בבואו אל רבינו חיים, הזכיר האב את בנו לפניו, אך מטעם הכמוס עמו נתן הרב חיים לאב תשובה מתחמקת ולא האציל לילד ברכה. בקיץ שנת תשל"ח הפציר האב ברב חיים עד מאוד, שיברך את בנו שידבר ככל האדם, ואכן בפעם הזאת נענה הצדיק ואמר "אי"ה בחג סוכות הבא עלינו לטובה, הבא את בנד לכאן ואז אברכ"ו, כשהוא שמח וטוב לב נפרד התלמיד מאת רבו.

בחול המועד סוכות תשל"ט, נטל האב את כל בני משפחתו ובלוית ידידים נסעו להקביל את פני רבי חיים סנואני ברגל. הכל ישבו בטנדר דרוכים ומלאי צפיה לקראת המפגש עם הצדיק מיהוד. אולם כשהגיעו למעונו, ראו לאכזבתם שהדלת סגורה. הבאים ביקשו מהתלמיד שילך ויחפש את הרב בין בתי הכפר, שהרי לא לחינם טרחו ובאו מירושלים ליהוד, אך התלמיד היה נחוש בדעתו שאין צורך לחפש אחריו, שהרי בקי הוא בהליכותיו ובהנהגותיו של רבו, ואם תהיה להם הזכות להפגש עמו אז רבנו מעצמו יחזור לביתו.

הנוכחים קיבלו את דבריו והמתינו דרוכים כרבע שעה, בסמוך לבית הרב, ולפתע ראו את הצדיק מתקרב ובא אליהם... ובפיו ברכת 'מועדים לשמחה!' ברטט נשק התלמיד את ידיו ושאלו 'מהיכן ידע מו"ר שאנו ממתנים לו?' נענה הצדיק בפשטות, 'השכינה הקדושה אמרה לי שבאו אורחים בצל קורתיו ולכן שבתו לקבל פניכם'.

אחר שנכנסו ונחו מעמל הדרך, נגשו הבאים אחד לאחד ונשקו את ידי רבנו. רוחו של הצדיק היתה טובה עליו וברך כל אחד מהם כראוי לו וכפי משאלת לבו. כשסיים רבנו לברך את האורחים, נגש אליו התלמיד כשבנו הפעוט בזרועותיו.

בחביבות רבה הצמיד הרב חיים את הילד אליו, ברוך אבהי החליק בידיו על שערות ראשו ואמר לו 'תגיד סבא! פתח הילד את פיו ואמר 'אמין'. הרב חיים היה שבע רצון מתשובתו ואמר לו לאביו, 'אל דאגה אפילו הילד יתאחר בדיבורו הוא לא יעבור את גיל ארבע'. תשובת הרב לא הניחה את דעתו של התלמיד אשר חיכה להזדמנות נאותה לבקש שוב מהרב שיחונך באמרי פיו את הענין לאלתר, ולא יניח לו לחכות עד שימלאו לבנו ארבע שנים. התלמיד התחקה אחר מעשיו של רבו, וכשראהו ניגש למטבח להביא משם דבר מה, הלך אחריו ושדלו בלשון תחנונים שיברך את הילד שידבר לאלתר.

הפעם נענה הצדיק לבקשת תלמידו וגזר במאמר פיו הקדוש 'מהיום בנד ידבר'!

ואכן הפלא ופלא! מיד לאחר שעזבו התלמיד ומלויו את בית הרב כדי לשוב לביתם, פתח הילד פיו והחל מדבר בשטף רב מילים חדשות. פי הפעוט לא פסק מלדבר במהלך כל הנסיעה עד שהוכרחו הוריו להסותו, וכל בני המשפחה עמדו נפעמים, בראותם עין בעין את התגשמות ברכתו של הצדיק.

(דוד צדיקים ח"א עמ' 279)

לעילוי נשמת

חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו ז"ל,
יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

צחצוחי לשון

סְכּוּם – מה שכיום
אומרים סְכּוּם.

תפארת בנים

תלמידי כיתה ב' לרגל סיומם בס"ד את חומש שמות נסעו לתפילה בכותל המערבי ולסיור במכון המקדש ובעיר העתיקה ואף סעדו והתרענונו בגן הפעמונים, יה"ר שיסיימו את התורה מהחל עד גמירא

ארבעה מתלמידי כיתות ה-ו אשר מניחים תפילין בכל יום יצאו לסיול בצפון הארץ על גיפ בנחלים בשדות ובפרדסים ואף התפללו בקבר ר"מ בעל הנס וסעדו לבם במצפה לכנרת. וזאת כאות הערכה על השתדלותם הרבה לקיום מצוה חשובה זו

זכה במבצע
'מסייעים ומרויחים'
התלמיד
נתנאל עובדיה נ"י
יה"ר שיוזבא להיות
תמיד מן המסייעים
ולא מן המסתייעים

מבצע מסייעים
ומרויחים בעצמם

תלמידי כיתה א' סיימו בס"ד את פרשת ויצא ועשו מסיבת סיום לגמרה של הפרשה, יה"ר שיסיימו את כל התורה כולה

חכמי תימן

הרב חיים סנואני זצ"ל

נולד בעירה סנואן ט" תשרי ה'תרנ"ח. אמו הניחה עריסתו סמוך לכותל ביהמ"ד. למד תורה אצל אביו החכם החסיד מארי יחיא סנואני זצ"ל והוסמך על ידו לרבנות. כשנהיה בחור הלך ללמוד מרבתי המקובלים מוהר"ר שלמה טביב ומוהר"ר דוד יעיש חדאד זצ"ל וכבר בגיל חמש עשרה התחיל לעסוק בתורת הנסתר. הוסמך גם ע"י רבו מארי שלמה טביב זצ"ל. רבותיו וחבריו כינוהו יסני ועוקר הריסי עקב ידיעותיו ועמקותו. היה מסגף עצמו. אחר פטירת רבותיו נתמנה לראב"ד סנואן. הנהיג עדתו ביד רמה ונלחם מלחמתה של תורה קדושה וצניעות ובפרט בעת עלייתם ארצה. עקב התלאות הרבות שעבר מטעם הציונות בעלייתם ארצה סירב לקבל עליו את עול הרבנות בארץ.

נפטר
כ"ז אדר
ה'תשל"ט

התודה...

לכל אלו שהעבירו לידינו את המתנות לאביונים וזכו לקיים בהידור רב מצוה זו. יה"ר כשם ששמחו את בניו של-מקום כן ישמחם ה' אותם ואת בני ביתם לעד ולעולמי עד. ושיהיו תמיד מן הנותנים ולא יצטרכו זה לזה, אכ"ר.

הברכה...

והשפע ממקור ברכה עלינוה בכל הברכות האמורות בתורה לעמלי מערכת העלון הרה"ג חיים צדוק שליט"א רבני הת"ת שליט"א

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או במייל: Nahari@enativ.com